

Campanya Roba Neta

Clean Clothes
Campaign

La Unió Europea i la indústria de
confecció de Bangla Desh:
El cas per a investigació comercial
Abril 2017

INTRODUCCIÓ - El desembre de 2016, milers de treballadores de la confecció a Bangla Desh van participar en una vaga no violenta per exigir un augment del salari mínim. El malestar es va produir en un moment en el que, tot i l'erosió dels salaris deguda a una inflació creixent, el govern s'havia negat a revisar els salaris mínims i en el que els intents d'organitzar-se havien topat amb un repressió cada cop més forta.

En resposta a la vaga, el govern de Bangla Desh i els poderosos propietaris de fàbriques van dur a terme unes mesures sense precedents sobre els sindicats i els grups en defensa dels drets humans. Els empresaris i el govern interposaren denúncies criminals contra centenars de treballadors i treballadores i activistes i milers de treballadores foren acomiadades. Les oficines sindicals i d'ONG, tan a Ashula com en altres zones industrials foren tancades, moltes d'elles a la força: les que van quedar obertes varen ser objecte de greus pressions i interferències.

Els observadors internacionals van condemnar enèrgicament aquestes accions per part del govern i dels empresaris. Les marques i els detallistes, els governs i les institucions internacionals es van unir als sindicats internacionals i als activistes internacionals dels drets humans per exigir que la repressió cap a les persones treballadores s'aturés. Això va portar a una trobada entre el govern de Bangla Desh, els empresaris i els sindicats en la qual es va arribar a compromisos per anular les causes criminals, reobrir les oficines de sindicats i readmetre els treballadors i treballadores acomiadats. A data d'avui aquests compromisos no s'han acomplert totalment.

Aquestes accions repressores van tenir lloc quatre anys després que el govern de Bangla Desh, un cop signat el Pacte de Sostenibilitat destinat a reformar la llei del treball, enfortir sistemes per establir i registrar sindicats independents i assegurar que els empresaris i funcionaris que seguien interferint en els drets de sindicació podrien ser legalment denunciables. A data d'avui pràcticament res d'això ha estat dut a terme per part del govern de Bangla Desh.

Aquests esdeveniments recents serveixen per il·lustrar com l'espai dels treballadors i de les treballadores per a exercir els seus drets de llibertat d'associació i negociació col·lectiva són erosionats sistemàticament. La Unió Europea no ha fet res per reforçar compromisos adquirits en el Pacte de Sostenibilitat, o per defensar les recomanacions fetes per la Organització Internacional del Treball. Aquesta inacció ha permès al govern de Bangla Desh evitar haver de prendre cap acció concreta per transformar els compromisos en fets. Mentre no es faci més per preservar els drets dels treballadors i treballadores de Bangla Desh la repetició de la inestabilitat i repressió del desembre de 2016 fins febrer de 2017 és inevitable.

La Campanya Roba Neta està demanat a la Unió Europea que vagi més enllà del diàleg, que està fracassant de manera demostrada a l'hora de protegir els treballadors i treballadores. La Unió Europea hauria d'iniciar una investigació adreçada a demostrar que el govern de Bangla Desh està incomplint obligacions internacionals que configuren la base del seu lliure accés al vital mercat europeu.

MÉS REPRESSIÓ SOBRE ELS DRETS LABORALS

- L'11 de desembre de 2016 les treballadores van iniciar vagues a les fàbriques al llarg del cinturó industrial d'Ashulia, al nord de Dhaka, unides sota la demanda d'un increment del salari mínim mensual de 5300 taka (61€) a 15000 (172€) o 16000 taka (184€). La resposta de les autoritats va ser immediata i desproporcionada. Milers d'acomiadaments, dotzenes d'arrestos i detencions i atacs constants per part de la policia i serveis de seguretat a sindicats van causar una por generalitzada, amb molts caps sindicals havent d'amagar-se. Tot i que les mesures repressores sembla que s'han suavitzat, en el seu moment van servir per reforçar la por constant entre les treballadores que qualsevol intent d'organitzar-se seria contestat amb força.

La Vaga

Sembla que la vaga va ser una expressió espontània de frustració per part de les treballadores més que una acció organitzada. En les setmanes prèvies a la vaga, algunes treballadores havien estat intentant dialogar amb els seus caps sobre increments de sous, però en cap cas van aconseguir-ho. Les declaracions dels testimonis suggereixen que l'actitud de les direccions va ser un detonant clar dels fets¹.

Tot i les reclamacions d'alguns empresaris, no hi ha evidència de fets remarcables violents o de vandalisme durant la vaga.

La resposta

El 21 de desembre la policia va començar a arrestar dirigents sindicals a Ashulia. Durant les setmanes següents van ser arrestats, com a mínim, 34 treballadors i treballadores i activistes sindicals. Els observadors van constatar que en aquests procediments hi va haver abundants irregularitats, que incloïen: l'ús d'acusacions vagues o revocades emparades de la "Llei de Poder especial" (Special Power Act) com ara presentació de demandes contra persones "desconegudes", el mal ús de l'arrest sense garantia contravenint directives del tribunal superior, l'ús d'amenaques o assassinat de persones durant les detencions i assetjament sexual i intimidació dels activistes sindicals amb l'excusa de les investigacions².

Quan les fàbriques van reobrir, les treballadores es van trobar amb llistes i fotos de les que serien acomiadades per haver participat en la vaga. En la majoria de casos no es van donar explicacions en relació als motius pels quals cada treballadora havia estat inclosa a la llista. La majoria de treballadores estaven massa espantades per reclamar la readmissió i algunes es van amagar o van abandonar la ciutat³.

Les detencions i acomiadaments van estar seguits pel tancament d'oficines sindicals a Ashuklia, Gazipur, Mispurand i Chittagong. Les activitats formatives, incloses les relatives a seguretat laboral promogudes per l'Organització Internacional del Treball, van ser regularment pertorbades per interferències

¹ Entrevistes amb treballadores d'algunes fàbriques. No publicat

² <https://www.hrw.org/news/2017/02/15/bangladesh-stop-persecuting-unions-garment-workers>

³ <http://www.newagebd.net/article/6159/sacked-workers-on-the-run>.

policials. Es van adreçar amenaces de mort a dos dirigents sindicals i sis més van haver de proporcionar detalls financers personals als investigadors.

L'acord

El 23 de febrer de 2017 el govern de Bangla Desh, l'associació de confeccionistes fabricants i exportadors de Bangla Desh (BGMEA) i el consell industrial de Bangla Desh (IBC) es van trobar per intentar trobar camins per a resoldre el conflicte creixent. La trobada va acabar amb un nombre de compromisos que incloïen la resolució ràpida dels casos legals, l'alliberament dels detinguts, l'obertura de les oficines sindicals i la readmissió dels treballadors que ho desitgessin.

Si l'acord del 23 de febrer representa la fi de la corrent de repressió encara s'ha de veure. El que està clar, però, és que no contribueix de cap manera a solucionar les barreres estructurals a la llibertat d'associació i negociació col·lectiva que reclamen els treballadors i treballadores de la confecció de Bangla Desh.

“La direcció està aprofitant el seu poder per silenciar qualsevol discrepància a les fàbriques. Aquests acomiadaments espantaran altres treballadores i les dissuadiran de parlar o manifestar-se”⁴ (treballadora de la confecció)

⁴

Memo on Bangladesh crackdown, January 2017 Worker Rights Consortium (unpublished)

EL CONTEXT: CAP PROGRÉS EN ELS DRETS SINDICALS-

Durant molts anys els sindicats internacionals⁵, les organitzacions pels drets humans⁶ i drets laborals⁷ han expressat repetidament, però de manera infructuosa, les seves preocupacions pel fracàs del govern de Bangla Desh de portar la seva llei laboral en línia amb els estàndards internacionals.

Cap veu als llocs de treball

En la gran majoria de fàbriques les treballadores no tenen cap mitjà per interposar queixes d'una manera segura sobre les condicions de treball o negociar millores amb la direcció. Els intents en aquesta direcció solen acabar en amenaces, intimidacions, acomiadaments i llistes negres. Les treballadores que volen interposar queixes contra els empresaris per condicions de treball injustes no aconsegueixen cap èxit substancial amb el sistema de justícia; els casos laborals poden trigar anys a arribar a judici, i durant aquest període les treballadores queden sens feina, i la policia refusa regularment acceptar demandes contra directors de fàbriques, sovint amenaçant amb arrestar les treballadores que ho intenten.

Barreres a la creació d'un sindicat

Per a les treballadores a la zona de processament per a l'exportació, afiliar-se a un sindicat o participar en reivindicacions industrials està prohibit. Fins i tot fora d'aquesta zona formar i registrar un sindicat resulta extremadament difícil. Els sindicats han de superar un alt llindar del 30% de suport dels treballadors per poder registrar-se legalment, un objectiu que esdevé més difícil considerant la impunitat amb la que els empresaris poden dur a terme accions intimidadores sobre els sindicats.

Grups locals i internacionals han documentat nombrosos casos de propietaris de fàbriques, sovint amb la complicitat de la policia, que han amenaçat, intimidat i , fins i tot atacat treballadores que han intentat sindicar-se⁸. És estrany que qualsevol portat davant la justícia per aquests atacs, fins i tot els més extrems. L'exemple més flagrant d'aquesta impunitat va ser l'assassinat el 2012 del dirigent sindical i activista laboral Aminul Islam, de qui els assassins encara no han anat a judici.⁹

Fins i tot quan els sindicats aconsegueixen superar aquests barreres i assolir el llindar requerit de suport per part dels treballadors, resulta difícilíssim registrar-se. això és degut a un sistema de registre que és extremadament arbitrari, burocràtic, incomprensible i sense cap transparència. Els sindicats declaren

⁵ See https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ituc-ia-uni_evaluation_of_the_bangladesh_sustainability_compact_march_final.pdf;

⁶ <https://www.hrw.org/news/2017/02/15/bangladesh-stop-persecuting-unions-garment-workers>

⁷ <https://www.solidaritycenter.org/category/asia/bangladesh>

⁸ <https://www.nytimes.com/2014/12/23/business/international/attacks-on-union-leaders-at-azim-factories-in-bangladesh-are-documented.html>

⁹ <http://www.laborrights.org/publications/chronology-investigation-murder-labor-activist-aminul-islam>

que aquests problemes són cada cop pitjors i les denegacions de registres van en augment¹⁰.

A no ser que la pressió sobre el govern de Bangla Desh per tal que faci els canvis estructurals necessaris per a la protecció i promoció de la llibertat d'associació continuï i, fins i tot, creixi, la inestabilitat generada arran dels cicles de vagues espontànies i respostes repressives continuarà i finalment entorpirà el progrés industrial.

Cap increment d'uns salaris paupèrrims

El sou mínim legal per als treballadors de la indústria de la confecció a Bangla Desh és de tan sols 5300 taka (61€) mensuals, el més baix de la regió i molt per sota del nivell de vida¹¹.

La darrera revisió salarial va ser fa més de tres anys i, d'acord amb els informes, les treballadores tenien esperances que el govern s'avindria a convocar una revisió al 2016. Segons els informes un dels principals detonadors de la vaga va ser el refús del govern i de la BGMEA a aquesta revisió.

Històricament el salari mínim només s'ha incrementat a Bangla Desh després de manifestacions massives de disgust per part dels treballadors. L'establiment d'una junta per al salari mínim es pensava que serviria per assegurar revisions periòdiques del salari mínim. La Junta s'hauria de reunir com a mínim cada 5 anys, però aquest termini s'ha demostrat insuficient ja que els alt nivells d'inflació superen qualsevol possible guany d'un augment de sou.

En aquest context no es gens estrany que les treballadores no trobin cap altra manera de tractar el tema dels salaris que a través de mobilitzacions de treballadores generalitzades. l'única manera d'evitar aquestes mobilitzacions cícliques, deixant de banda que les treballadores guanyessin la llibertat d'unió sense represàlies, és assegurar que els increments salarials es revisin de manera sistemàtica i regular cada any.

“Crec que si ens apugessin els sous seria bo per a nosaltres. El nostre salari és de 6300 taka (72€). Podem viure amb això?. No. Si no tenim cap recompensa pel nostre treball, fins i tot treballant tan dur, com hem de poder viure?”. Treballadora de la confecció.¹²

¹⁰ <https://www.solidaritycenter.org/3-years-after-rana-plaza-little-change-without-a-union/>

¹¹ <https://cleanclothes.org/resources/background/background-wage-struggle-bangladesh-december-2016/view>

¹² <http://laborrights.org/ourvoicesrepor>

EL CAS PER UNA INVESTIGACIÓ DEL SISTEMA GENERALITZAT DE PREFERÈNCIES (GSP)

— Bangla Desh és el segon exportador de peces de vestir a la Unió Europea, i la UE és, al seu torn, el principal mercat de Bangla Desh. Pràcticament la meitat de les peces de vestir produïdes a Bangla Desh van destinades a països de la UE. En els darrers 5 anys el valor de les exportacions de Bangla Desh, el 90% de les quals eren peces de vestir, s'ha triplicat de 5464 milions € a 15145 milions €¹³.

Des del 2001 els exportadors de Bangla Desh s'han beneficiat de l'acord comercial. "Qualsevol cosa excepte armes" (EBA), d'acord amb el qual Bangla Desh s'ha beneficiat de l'absència d'aranzels i quotes per accedir al valuós mercat de la UE a canvi de protegir els drets humans.

QUALSEVOL COSA EXCEPTE ARMES (EBA) I EL PACTE DE SOSTENIBILITAT

Accés al mercat de la UE sota l'esquema EBA ha contribuït sens dubte a l'èxit de la indústria de la confecció de Bangla Desh. De totes maneres, el programa EBA també suposa que s'ha de promoure un desenvolupament sostenible, ja que requereix que els països que se'n beneficien s'adhereixin a estàndards inclosos en les convencions de drets humans i laborals, incloent-hi aquelles relacionades amb la llibertat d'associació i negociació col·lectiva.

Està clar que Bangla Desh no està acomplint la seva part d'aquests compromisos i que un objectiu clau de l'EBA no s'està implementant. Així doncs, la gran majoria dels beneficis d'aquest programa han anat a parar als propietaris de les fàbriques i els quatre milions de treballadors i treballadores de Bangla Desh n'han vist molt poc els beneficis.

Després del desastre del Rana Plaza, quan l'opinió pública va augmentar la pressió sobre el govern de Bangla Desh perquè implementés reformes, alguns tenien esperances que els canvis s'aconseguirien. El Pacte de Sostenibilitat, signat entre la UE, el govern de Bangla Desh i l'Organització Internacional del Treball, definia accions concretes per tal que el govern reforqués els drets dels treballadors. El 2015, després que es veiés clar que el govern no havia fet cap avenç sobre el que havia promès, la ministra de comerç de la UE Cecilia Malström va avisar que "si continuaven les pobres condicions laborals actuals la UE es podria veure forçada a revisar el programa Qualsevol cosa Excepte Armes (EBA)". El parlament europeu també va publicar una enèrgica resolució en la que reclamava urgentment una revisió de la idoneïtat del país per al Sistema Generalitzat de Preferències (GSP)¹⁴.

¹³ http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/bangladesh/index_en.htm

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2015-0175&language=EN&ring=P8-RC-2015-0363>

Des del 2015 la situació s'ha deteriorat encara més però la UE no ha pres cap mesura per forçar el compliment de les condicions de l'EBA o el pacte de sostenibilitat. La UE s'ha limitat a dialogar fins i tot quan ha quedat clar que Bangla Desh no vol escoltar. El resultat és que el govern de Bangla Desh ha continuat violant els seus compromisos de manera flagrant, amb el convenciment que no hi haurà cap conseqüència efectiva.

El paràgraf especial de l'Organització Internacional de Treball

En el programa “qualsevol cosa excepte armes”, la Comissió va determinar que el detonant per una investigació comercial és la inclusió d'un “paràgraf especial” en l'informe del Comitè per a l'Aplicació de Programes (CAS) de l'Organització Internacional del Treball.

El 2015 Bangla Desh va evitar per poc aquesta sanció donant accés a una missió tripartida d'alt nivell que va tenir lloc a l'abril del 2016. L'informe d'aquesta missió va posar de manifest un gran nombre de temes seriosos i va proposar les mesures que el govern havia d'emprendre de manera urgent per tal de millorar els drets dels treballadors i treballadores, la majoria dels quals corresponien a compromisos anteriors adquirits en el pacte de sostenibilitat.

“El govern no ha fet cap progrés d'acord a les conclusions repetides i continuades d'aquest comitè, tot i l'abundant assistència tècnica i financera proporcionada per part dels països donants”¹⁵

El 2016 el comitè va acordar incloure en el seu informe un paràgraf especial sobre Bangla Desh tenint en compte la naturalesa continuada i seriosa de les violacions de la convenció 87 de l'Organització Internacional del Treball relativa a la llibertat d'associació en molts dels seus sectors industrials clau, incloent la confecció. El comitè va assenyalar “amb gran preocupació que el govern no ha fet cap progrés d'acord a les conclusions repetides i continuades d'aquest comitè, tot i l'abundant assistència tècnica i financera proporcionada per part dels països donants”

A data d'avui el govern de Bangla Desh no ha implementat ni una de les recomanacions fetes per la missió tripartida, i tampoc ha pres cap mesura per acomplir cap de les recomanacions del CAS. De fet, els esdeveniments de desembre de 2016 a febrer de 2017 mostren que la situació s'ha deteriorat encara més.

L'enfocament actual de diàleg combinat amb assistència tècnica i financera no ha funcionat. Ha quedat clar que el govern de Bangla Desh no empenirà les accions que se li esperen, a no ser que cregui que no fer-ho tindrà conseqüències econòmiques.

¹⁵

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_526940.pdf

Començant una investigació comercial ara la Comissió Europea proporcionarà l'incentiu necessari per promoure millores genuïnes cap a la llibertat d'associació. Si Bangla Desh s'ho pren seriosament i implementa les reformes d'acord amb les recomanacions de l'Organització Internacional del Treball podria evitar una possible suspensió en les preferències comercials.

CONCLUSIÓ: PROPERS PASSOS PER A LA UNIÓ EUROPEA

- Essent el mercat d'exportació més gran per a les peces de vestir fabricades a Bangla Desh, la UE gaudeix de la possibilitat única d'assegurar canvis positius al país.

El fracàs de la UE per assegurar el reconeixement incondicional dels drets laborals establert en l'acord qualsevol cosa excepte armes ha reforçat la percepció que el govern de Bangla Desh pot seguir violant els drets de les persones treballadors amb impunitat, una percepció que contribueix directament al deteriorament actual del respecte al drets dels treballadors. La UE ha d'assumir la seva part de responsabilitat en la situació actual.

El març de 2017 es va informar que la Direcció General de Comerç, el Departament d'Ocupació, Afers socials i Inclusió de la Comissió Europea i el Servei Europeu d'Acció Exterior van enviar una carta conjunta a l'ambaixador de Bangla Desh a Brussel·les advertint el govern de Bangla Desh que s'arriscava a una suspensió temporal de les preferències comercials si no es duïen a terme reformes laborals¹⁶. Aquest és un pas encoratjador, però aquest tipus d'avertiments ja s'han fet amb anterioritat sense cap resultat ni acció posterior per part de la UE.

La UE necessita demostrar al govern de Bangla Desh que té la voluntat d'utilitzar la seva capacitat d'influència per donar suport als drets de les treballadores, iniciant una investigació d'acord amb les provisions del Sistema Generalitzat de preferències.

És important remarcar que demanar una investigació no és sinònim de demanar una sanció comercial. Creiem que una investigació proporcionaria una gran oportunitat per al govern de Bangla Desh d'avançar ràpidament cap a les reformes requerides i li permetria protegir i mantenir l'accés lliure d'aranzels i quotes del que les seves indústries exportadores es beneficien actualment.

Demanem a tots aquells involucrats amb el futur de la indústria de la confecció de Bangla Desh que donin suport a aquesta demanda d'investigació i enviar un senyal inequívoc de que la UE està realment compromesa amb una indústria de la confecció sostenible a Bangla Desh.

¹⁶ <http://www.dhakatribune.com/bangladesh/2017/03/24/eu-warns-bangladesh-gsp-suspension-labour-rights/> ; <http://www.newagebd.net/article/11897/ec-warns-bangladesh-of-gsp-suspension>

Publicat per Clean Clothes Campaing

P.O.BOX 11584 . 1001 GN Amsterdam . The Netherlands

Tel. +32 20 412 2785

Email info@cleanclothes.org . www.cleanclothes.org

Editat per Campanya Roba Neta

SETEM Catalunya

www.robaneta.org

www.setem.cat

Traduït per: **Francesc Mañosa**